PROVEDBENA UREDBA KOMISIJE (EU) 2023/1772

od 12. rujna 2023.

o izmjeni Provedbene uredbe (EU) br. 923/2012 u pogledu operativnih pravila u vezi s upotrebom sustava i sastavnih dijelova za upravljanje zračnim prometom i usluge u zračnoj plovidbi u zračnom prostoru jedinstvenog europskog neba te o stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 1033/2006

EUROPSKA KOMISIJA,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije,

uzimajući u obzir Uredbu (EU) 2018/1139 Europskog parlamenta i Vijeća od 4. srpnja 2018. o zajedničkim pravilima u području civilnog zrakoplovstva i osnivanju Agencije Europske unije za sigurnost zračnog prometa i izmjeni uredbi (EZ) br. 2111/2005, (EZ) br. 1008/2008, (EU) br. 996/2010, (EU) br. 376/2014 i direktiva 2014/30/EU i 2014/53/EU Europskog parlamenta i Vijeća te stavljanju izvan snage uredbi (EZ) br. 552/2004 i (EZ) br. 216/2008 Europskog parlamenta i Vijeća i Uredbe Vijeća (EEZ) br. 3922/91 ([1]), a posebno njezin članak 31. i članak 44. stavak 1. točku (a),

budući da:

(1) U skladu s člankom 140. stavkom 2. Uredbe (EU) 2018/1139 provedbena pravila donesena na temelju Uredbe (EZ) br. 552/2004 Europskog parlamenta i Vijeća ([2]) stavljene izvan snage moraju se najkasnije do 12. rujna 2023. prilagoditi odredbama Uredbe (EU) 2018/1139.

(2) Uredbom Komisije (EZ) br. 1033/2006 ([3]) utvrđeni su zahtjevi o postupcima za planove leta u fazi prije polijetanja za jedinstveno europsko nebo.

(3) Provedbenom uredbom Komisije (EU) br. 923/2012 ([4]) utvrđena su zajednička pravila zračnog prometa i operativne odredbe u vezi s uslugama i postupcima u zračnoj plovidbi.

(4) Kako bi se osigurao kontinuitet zahtjeva za upotrebu opreme za upravljanje zračnim prometom i usluge u zračnoj plovidbi („ATM/ANS”) u zračnom prostoru jedinstvenog europskog neba, Provedbenu uredbu (EU) br. 923/2012 trebalo bi izmijeniti kako bi se uključili odgovarajući zahtjevi za planiranje leta sadržani u Uredbi (EZ) br. 1033/2006, koja se stavlja izvan snage ovom Uredbom.

(5) Budući da su upravitelju mreže povjerene zadaće obrade plana leta u fazi prije polijetanja, Provedbena uredba (EU) br. 923/2012 trebala bi se primjenjivati i na upravitelja mreže.

(6) Neophodno je da se svi korisnici pri podnošenju planova leta pridržavaju operativnih priručnika koje izrađuje i održava upravitelj mreže.

(7) Ponavljajući planovi leta (RPL) više se ne primjenjuju u regiji EUR i stoga bi svako upućivanje na RPL trebalo ukloniti.

([1]) SL L 212, 22.8.2018., str. 1.

([2]) Uredba (EZ) br. 552/2004 Europskog parlamenta i Vijeća od 10. ožujka 2004. o interoperabilnosti Europske mreže za upravljanje zračnim prometom (Uredba o interoperabilnosti) (SL L 96, 31.3.2004., str. 26.).

([3]) Uredba Komisije (EZ) br. 1033/2006 od 4. srpnja 2006. o utvrđivanju zahtjeva o postupcima za planove leta u fazi prije polijetanja za jedinstveno europsko nebo (SL L 186, 7.7.2006., str. 46.).

([4]) Provedbena uredba Komisije (EU) br. 923/2012 od 26. rujna 2012. o utvrđivanju zajedničkih pravila zračnog prometa i operativnih odredaba u vezi s uslugama i postupcima u zračnoj plovidbi te o izmjeni Provedbene uredbe (EU) br. 1035/2011 i uredaba (EZ) br. 1265/2007, (EZ) br. 1794/2006, (EZ) br. 730/2006, (EZ) br. 1033/2006 i (EU) br. 255/2010 (SL L 281, 13.10.2012., str. 1.).

(8) Zahtjevi povezani s postupcima za planove leta u fazi prije polijetanja za jedinstveno europsko nebo, koji su utvrđeni u Uredbi (EZ) br. 1033/2006, ne primjenjuju se na usluge koje se pružaju u zračnom prostoru jedinstvenog europskog neba izvan europske regije (EUR) Međunarodne organizacije civilnog zrakoplovstva (ICAO) kako je definirana u svesku I. plana zračne plovidbe EUR (dok. 7754) ICAO-a zbog njihova malog intenziteta prometa i geografske situacije s granicama zračnog prostora samo sa zračnim prostorom pod nadležnošću pružatelja ATM-a/ANS-a iz trećih zemalja, što opravdava različite sporazume o lokalnoj koordinaciji s okolnim državama koje nisu članice EU-a.

(9) Uredbu (EZ) br. 1033/2006 trebalo bi stoga staviti izvan snage, a Provedbenu uredbu (EU) br. 923/2012 trebalo bi stoga na odgovarajući način izmijeniti.

(10) U izmijenjenim zahtjevima utvrđenima u ovoj Uredbi uzet je u obzir sadržaj Glavnog plana upravljanja zračnim prometom i komunikacijske, navigacijske i nadzorne sposobnosti koje su u njemu sadržane.

(11) Agencija Europske unije za sigurnost zračnog prometa predložila je mjere u svojem Mišljenju br. 01/2023 ([5]) u skladu s člankom 75. stavkom 2. točkama (b) i (c) te člankom 76. stavkom 1. Uredbe (EU) 2018/1139.

(12) Mjere predviđene u ovoj Uredbi u skladu su s mišljenjem odbora uspostavljenog u skladu s člankom 127. Uredbe (EU) 2018/1139,

DONIJELA JE OVU UREDBU:

Članak 1.

Izmjene Provedbene uredbe (EU) br. 923/2012

Provedbena uredba (EU) br. 923/2012 mijenja se kako slijedi:

1. u članku 1. stavak 3. zamjenjuje se sljedećim:

„3. Ova se Uredba primjenjuje i na nadležna tijela država članica, pružatelje usluga u zračnoj plovidbi, upravitelja mreže, operatore aerodroma i zemaljsko osoblje uključeno u operacije zrakoplova.";

2. članak 2. mijenja se kako slijedi:

(a) umeće se sljedeća točka 19.a:

„19.a ‚identifikacija zrakoplova' znači skupina slova, brojki ili njihova kombinacija koja je ili identična pozivnom znaku zrakoplova ili je njegov kodirani ekvivalent koji se upotrebljava u komunikacijama zrak-zemlja i koji se koristi za identifikaciju zrakoplova u komunikaciji zemlja-zemlja usluga u zračnom prometu;";

(b) umeće se sljedeća točka 69.a:

„69.a ‚predviđeni datum početka vožnje' znači predviđeni datum na koji zrakoplov započinje kretanje povezano s odlaskom;";

(c) umeće se sljedeća točka 89.b:

„89.b ‚integrirani sustav za obradu početnog plana leta' (‚IFPS') znači sustav u okviru Europske mreže za upravljanje zračnim prometom, preko kojeg se u zračnom prostoru na koji se primjenjuje ova Uredba pružaju usluge centralizirane obrade i distribucije planova leta, koje se sastoje od primanja, vrednovanja i distribucije planova leta;";

(d) umeće se sljedeća točka 96.a:

„96.a ‚upravitelj mreže (NM) ' znači tijelo kojem su povjerene zadaće potrebne za provedbu funkcija iz članka 6. Uredbe (EZ) br. 551/2004;";

(e) umeće se sljedeća točka 97.a:

„97.a ‚NOTAM' znači obavijest koja se distribuira telekomunikacijski i koja sadrži informacije u vezi s uspostavljanjem, stanjem ili promjenom bilo kojeg zrakoplovnog sredstva, usluge, postupka ili opasnosti, o kojima je pravovremeno saznanje bitno za osoblje koje je uključeno u letačke operacije;";

([5]) https://www.easa.europa.eu/document-library/opinions.

(f) umeće se sljedeća točka 99.a:

„99.a ‚izdavatelj plana leta' znači osoba ili organizacija, uključujući jedinice ATS-a, pilote, operatore i zastupnike koji djeluju u njihovo ime, koja integriranom sustavu za obradu početnog plana leta (IFPS-u) predaje planove leta i bilo kakve s njima povezane poruke za ažuriranje;";

(g) umeće se sljedeća točka 100.a:

„100.a ‚faza prije polijetanja' znači razdoblje između prve predaje plana leta do prvog davanja odobrenja kontrole zračnog prometa;";

3. Prilog se mijenja u skladu s Prilogom ovoj Uredbi.

Članak 2.

Stavljanje izvan snage

Uredba (EZ) br. 1033/2006 stavlja se izvan snage.

Članak 3.

Stupanje na snagu

Ova Uredba stupa na snagu dvadesetog dana od dana objave u *Službenom listu Europske unije*.

Ova je Uredba u cijelosti obvezujuća i izravno se primjenjuje u svim državama članicama.

Sastavljeno u Bruxellesu 12. rujna 2023.

Za Komisiju
Predsjednica
Ursula VON DER LEYEN

PRILOG

Prilog Provedbenoj uredbi (EU) 923/2012 mijenja se kako slijedi:

1. točka SERA.2001 zamjenjuje se sljedećim:

„**SERA.2001 Predmet**

Ne dovodeći u pitanje točku SERA.1001, ovaj se Prilog primjenjuje na korisnike zračnog prostora i zrakoplove:

(a) koji lete u Uniju, unutar Unije ili iz Unije;

(b) koji imaju državljanstvo i registracijske oznake države članice Unije te lete u bilo kojem zračnom prostoru u mjeri u kojoj nisu u suprotnosti s pravilima koja je objavila država nadležna za područje preleta."

2. točka SERA.4001 mijenja se kako slijedi:

(a) podtočke (c) i (d) zamjenjuju se sljedećim:

„(c) Plan leta:

1. predaje se, prije polaska:

i. upravitelju mreže izravno ili preko prijavnog ureda za usluge u zračnom prometu, u skladu s operativnim priručnicima koji sadržavaju potrebne upute i informacije koje razvija i održava upravitelj mreže, ako se namjerava letjeti u skladu s IFR-om na dijelu ili cijeloj ruti leta unutar zračnog prostora jedinstvenog europskog neba; ili

ii. prijavnom uredu za usluge u zračnom prometu za druge slučajeve.

2. šalje se, tijekom leta, odgovarajućoj jedinici za operativne usluga u zračnom prometu ili kontrolnoj radijskoj postaji zrak-zemlja.

(d) Osim ako je nadležno tijelo za domaće VFR letove propisalo neki kraći rok, plan leta za svaki let koji se planira obavljati preko međunarodnih granica ili za koji će se pružiti usluga kontrole zračnog prometa ili savjetodavne usluge u zračnom prometu mora se predati kako slijedi:

1. najviše 120 sati prije predviđenog vremena početka vožnje;

2. najmanje 3 sata prije predviđenog vremena početka vožnje za letove koji mogu podlijegati mjerama upravljanja protokom zračnog prometa;

3. najmanje 60 minuta prije polaska za sve ostale letove koji nisu obuhvaćeni podtočkom 2.; ili

4. ako je predan tijekom leta, u vrijeme koje osigurava da ga je odgovarajuća jedinica ATS-a zaprimila, najmanje 10 minuta prije predviđenog trenutka dolaska zrakoplova do:

i. predviđene točke ulaska u kontrolirano područje ili savjetodavno područje; ili

ii. točke prijelaza zračnog puta ili savjetodavne rute.";

(b) dodaju se sljedeće podtočke (e) i (f):

„(e) Za letove koji se djelomično ili u cijelosti obavljaju u skladu s IFR-om, a ulaze u područje nadležnosti jedinice za operativne usluge u zračnom prometu, za koje upravitelj mreže prethodno nije dostavio plan leta, dotična jedinica upravitelju mreže šalje identifikaciju zrakoplova, vrstu zrakoplova, mjesto ulaska do svojeg područja odgovornosti, vrijeme i razinu leta na toj točki, rutu i odredišni aerodrom leta.

(f) Zahtjevi utvrđeni u podtočkama (c), (d) i (e) ne primjenjuju se na zračni prostor jedinstvenog europskog neba koji nije dio ICAO-ove regije EUR.";

3. točka SERA.4005 zamjenjuje se sljedećim:

„**SERA.4005 Sadržaj plana leta**

(a) Plan leta uključuje sve informacije koje nadležno tijelo smatra relevantnima u smislu sljedećeg:

1. identifikacije zrakoplova;

2. pravila leta i vrste leta;

3. broja i vrste (vrsta) zrakoplova i kategorije vrtložne turbulencije;

4. opreme i mogućnosti zrakoplova;

5. aerodroma ili operativnog mjesta polaska;

6. predviđenog datuma i vremena početka vožnje;

7. putne brzine (putnih brzina);

8. putne razine (putnih razina);

9. rute letenja;

10. aerodroma ili operativnog mjesta odredišta i ukupnog predviđenog trajanja leta;

11. alternativnog aerodroma ili operativnog mjesta (alternativnih aerodroma ili operativnih mjesta);

12. autonomije leta;

13. ukupnog broja osoba u zrakoplovu;

14. opreme za slučaj nužde i preživljavanje, uključujući sustav spašavanja uz pomoć balistički izbačenih padobrana;

15. ostale informacije.

(b) Za planove leta koji se predaju tijekom leta, dopunske informacije o letu mogu se prema potrebi dobiti od aerodroma polaska ili operativnog mjesta polaska. Umjesto predviđenog vremena početka vožnje treba osigurati i podatke o vremenu na prvoj točki rute na koju se plan leta odnosi.”

4. točka SERA.4010 zamjenjuje se sljedećim:

„**SERA.4010 Popunjavanje plana leta**

(a) Plan leta sadržava, prema potrebi, informacije o relevantnim stavkama navedenima u točki SERA.4005 podtočki (a) podtočkama 1. do 11. u vezi s cijelom rutom ili njezinim dijelom za koji se predaje plan leta.

(b) Operatori zrakoplova, izdavatelji plana leta i jedinice za operativne usluge u zračnom prometu dok slijede neophodne upute iz točke SERA.4001 podtočke (c) podtočke 1. podtočke i. moraju:

1. slijediti upute za ispunjavanje obrasca plana leta sadržane u Dodatku 6.;

2. poštovati sva ograničenja utvrđena u relevantnim zbornicima zrakoplovnih informacija (AIP).

(c) Operatori zrakoplova ili subjekti koji djeluju u njihovo ime, a koji namjeravaju letjeti u zračnom prostoru jedinstvenog europskog neba u skladu s IFR-om na dijelu rute ili cijeloj ruti, u relevantnu stavku plana leta unose odgovarajući pokazatelj za opremu dostupnu u zrakoplovu i njezine mogućnosti u skladu s Provedbenom uredbom Komisije (EU) 2023/1770 (*), kako se zahtijeva u točki SERA.4005 podtočki (a) podtočki 4.

(d) Operatori zrakoplova koji nisu opremljeni u skladu s Provedbenom uredbom (EU) 2023/1770 koji namjeravaju letjeti u zračnom prostoru jedinstvenog europskog neba unose odgovarajući pokazatelj za opremu koja je dostupna u zrakoplovu i njezine mogućnosti te sva eventualna izuzeća u odgovarajuće stavke plana leta u skladu s točkom SERA.4005 podtočkom (a) podtočkom 4. i točkom SERA.4005 podtočkom (a) podtočkom 15. Uz to, plan leta sadržava, prema potrebi, informacije o svim drugim točkama ako to propisuje nadležno tijelo ili ako osoba koja predaje plan leta smatra da je to potrebno.

(*) Provedbena uredba Komisije (EU) 2023/1770 od 12. rujna 2023. o utvrđivanju odredaba o opremi zrakoplova potrebnoj za korištenje zračnog prostora jedinstvenog europskog neba i operativnih pravila povezanih s korištenjem zračnog prostora jedinstvenog europskog neba te o stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 29/2009 i provedbenih uredbi (EU) br. 1206/2011, (EU) br. 1207/2011 i (EU) br. 1079/2012 (SL L 228, XX.9.2023., str. 39..)”;

5. umeće se točka SERA.4013:

„**SERA.4013 Prihvaćanje plana leta**

(a) Upravitelj mreže, za dio rute na kojem se leti u skladu s IFR-om, i prijavni ured za usluge u zračnom prometu moraju poduzeti potrebne mjere kako bi osigurali da je plan leta, kada se primi ili izmijeni:

(1) u skladu s primjenjivim konvencijama o formatu i podacima;

(2) potpun i, u mjeri u kojoj je to moguće, precizan;

(3) ako je potrebno, prihvatljiv za operativne usluge u zračnom prometu; i

(4) prihvaćen, odnosno da su njegove eventualne izmjene također prihvaćene, i da je to javljeno izdavatelju plana leta.

(b) Jedinice kontrole zračnog prometa dostavljaju upravitelju mreže sve potrebne promjene plana leta koje utječu na stavke povezane s rutom ili razinom leta, kako je navedeno u točki SERA.4005 podtočki (a) podtočkama od 1. do 10., koje bi mogle utjecati na sigurno izvođenje leta, za planove leta i povezane poruke o ažuriranju koje su prethodno primile od upravitelja mreže. Jedinica kontrole zračnog prometa ne smije u fazi prije polijetanja provoditi bilo kakve druge promjene ili otkazivanje plana leta bez koordinacije s operatorom zrakoplova.

(c) Upravitelj mreže obavješćuje sve jedinice ATS-a kojih se to tiče o prihvaćenom planu leta i svim prihvaćenim promjenama u fazi prije polijetanja koje se odnose na stavke navedene u točki SERA.4005 podtočki (a) podtočkama od 1. do 10. plana leta i povezanih poruka o ažuriranju.

(d) Upravitelj mreže obavješćuje operatora zrakoplova o svim potrebnim promjenama plana leta prije polijetanja koje utječu na stavke navedene u točki SERA.4005 podtočki (a) podtočkama od 1. do 10. u vezi s rutom ili razinom leta, a koje bi mogle utjecati na sigurno izvođenje leta, za planove leta i povezane poruke o ažuriranju koji su prethodno primljeni.

(e) Izdavatelj plana leta, ako nije operator zrakoplova ili pilot, osigurava da se uvjeti prihvaćanja plana leta i bilo kakve potrebne promjene tih uvjeta, kako ih je dojavio upravitelj mreže za dio leta koji se obavlja u skladu s IFR-om ili prijavni uredi za usluge u zračnom prometu, stave na raspolaganje operatoru zrakoplova ili pilotu koji je predao plan leta.

(f) Operator zrakoplova osigurava da se uvjeti prihvaćanja plana leta i bilo kakve potrebne promjene plana leta kako ih je izdavatelju plana leta dojavio upravitelj mreže ili prijavni ured za usluge u zračnom prometu, uključe u planirano izvođenje leta i prenesu pilotu.

(g) Prije izvođenja leta operator zrakoplova osigurava da sadržaj plana leta ispravno odražava operativne namjere.

(h) Upravitelj mreže obrađuje i distribuira informacije o mogućnosti razmaka između kanala od 8,33 kHz primljene u planovima leta.

(i) Zahtjevi utvrđeni u podtočkama od (a) do (h) ne primjenjuju se na zračni prostor jedinstvenog europskog neba koji nije dio ICAO-ove regije EUR.”;

6. točka SERA.4015 zamjenjuje se sljedećim:

„**SERA.4015 Promjene plana leta**

(a) Sve promjene plana leta dostavljene za IFR let ili VFR let koji se izvodi kao kontrolirani let dojavljuju se:

1. tijekom faze prije polijetanja, upravitelju mreže za letove koji se namjeravaju obavljati u skladu s IFR-om na dijelu rute ili na cijeloj ruti, a prijavnim uredima za usluge u zračnom prometu što je prije moguće;

2. tijekom leta, podložno odredbama točke SERA.8020 podtočke (b), odgovarajućoj jedinici za operativne usluge u zračnom prometu.

Za ostale VFR letove, o značajnim promjenama plana leta izvješćuje odgovarajuća jedinica za operativne usluge u zračnom prometu što je prije moguće.

(b) U slučaju kašnjenja predviđenog vremena početka vožnje većeg od 30 minuta za kontrolirani let ili kašnjenja od jednog sata za nekontrolirani let za koji je dostavljen plan leta, plan leta se mijenja ili se predaje novi plan leta, a stari plan leta otkazuje se, ovisno o tome što je primjenjivo. Za svaki let koji se izvodi u skladu s IFR-om o kašnjenjima duljima od 15 minuta obavješćuje se upravitelja mreže.

(c) U slučaju promjene opreme zrakoplova i stanja njezinih mogućnosti za let, operatori zrakoplova ili subjekti koji djeluju u njihovo ime šalju poruku o promjenama upravitelju mreže ili prijavnim uredima za usluge u zračnom prometu s odgovarajućim pokazateljem unesenim u odgovarajuću stavku obrasca plana leta.

(d) Ako su informacije u vezi s autonomijom leta ili ukupnim brojem osoba u zrakoplovu, koje su predane prije odlaska, netočne u vrijeme odlaska, to predstavlja značajnu promjenu plana leta te se mora prijaviti.

(e) Zahtjevi utvrđeni u podtočkama od (a) do (d) ne primjenjuju se na zračni prostor jedinstvenog europskog neba koji nije dio ICAO-ove regije EUR.";

7. dodaje se sljedeći Odjeljak 15:

„*ODJELJAK 15.*

Postupci za komunikaciju između kontrolora i pilota preko podatkovnih veza (CPDLC)

SERA.15001 Uspostavljanje podatkovne veze i neuspješno uspostavljanje podatkovne veze

(a) Adresa za prijavu dodijeljena jedinici za operativne usluge u zračnom promet objavljuje se u nacionalnim zbornicima zrakoplovnih informacija (AIP).

(b) Nakon primitka valjanog zahtjeva za uspostavljanje podatkovne veze od zrakoplova koji se približava području usluge podatkovne veze ili je u njemu, jedinica za operativne usluge u zračnom prometu prihvaća zahtjev i, ako ga može povezati s planom leta, uspostavlja vezu sa zrakoplovom.

(c) Pružatelj operativnih usluga u zračnom prometu uspostavlja postupke za rješavanje, što je prije moguće, problema neuspješnog uspostavljanja podatkovne veze.

(d) Operator zrakoplova uspostavlja postupke za rješavanje, što je prije moguće, problema neuspješnog uspostavljanja podatkovne veze.

SERA.15005 Uspostavljanje CPDLC-a

(a) CPDLC se uspostavlja dovoljno unaprijed kako bi se osiguralo da zrakoplov komunicira s odgovarajućom jedinicom kontrole zračnog prometa.

(b) Informacije o tome kada i, ako je primjenjivo, gdje bi zrakoplovni ili zemaljski sustavi trebali uspostaviti CPDLC objavljuju se u okružnicama ili zbornicima zrakoplovnih informacija.

(c) Pilot mora moći u bilo kojem trenutku tijekom pružanja usluge identificirati jedinicu kontrole zračnog prometa koja pruža uslugu kontrole zračnog prometa.

SERA.15010 Prijenos CPDLC-a

(a) Pri prijenosu CPDLC-a prijenos glasovne komunikacije i CPDLC-a započinju istodobno.

(b) Ako se kontrola nad zrakoplovom prenosi s jedinice kontrole zračnog prometa u kojoj je CPDLC dostupan na jedinicu kontrole zračnog prometa u kojoj CPDLC nije dostupan, završetak CPDLC-a započinje istodobno s prijenosom glasovne komunikacije.

(c) Kontrolora zračnog prometa obavješćuje se pri pokušaju prijenosa CPDLC-a koji dovodi do promjene tijela nadležnog za podatke ako postoje poruke podatkovne veze za koje nije zaprimljen odgovor za završetak. Ako kontrolor zračnog prometa odluči prenijeti kontrolu nad zrakoplovom bez primanja odgovora od pilota na poslanu poruku (poruke) uzlazne veze, kontrolor zračnog prometa obično koristi glasovnu komunikaciju kako bi razjasnio svaku dvosmislenost povezanu s porukama uzlazne veze na koje još nije dobio odgovor.

SERA.15015 Struktura poruka CPDLC-a

(a) Tekst poruka CPDLC-a sastoji se od jednostavnog jezika ili kratica i kodova te mora biti u standardnom formatu poruke. Jednostavni jezik izbjegava se ako se duljina teksta može smanjiti upotrebom odgovarajućih kratica i kodova. Ne koriste se riječi i izrazi koji nisu neophodni, kao što su izrazi pristojnosti.

(b) Kontrolor zračnog prometa i pilot konstruiraju poruke CPDLC-a koristeći standardne elemente poruke, elemente poruke sa slobodnim tekstom ili njihovu kombinaciju. Kontrolori zračnog prometa i piloti u porukama trebaju izbjegavati elemente slobodnog teksta.

(c) Ako predviđeni skup poruka CPDLC-a nije prikladan za posebne okolnosti nadležno tijelo može, uz savjetovanje s operatorima i drugim pružateljima operativnih usluga u zračnom prometu, odrediti da je u porukama prihvatljiva upotreba elemenata slobodnog teksta. U takvim slučajevima dotično nadležno tijelo određuje format prikaza, predviđenu namjenu i atribute za svaki element poruke slobodnog teksta.

(d) Poruka CPDLC-a ne smije imati više od od pet elemenata, od kojih samo dva mogu sadržavati varijablu odobrenja rute.

(e) Struktura poruka CPDLC-a koje se sastoje od više elemenata:

1. ako je potrebno odgovoriti na poruku CPDLC-a s više elemenata, odgovor se odnosi na sve elemente poruke;

2. ako se odobrenje za jedan element ili bilo koji dio poruke odobrenja ne može ispoštovati, pilot šalje odgovor „UNABLE” za cijelu poruku;

3. kontrolor odgovara porukom „UNABLE” koja se primjenjuje na sve elemente zahtjeva ako se ne može odobriti nijedan element zahtjeva za odobrenje s jednim ili više elemenata. Tekuće odobrenje (odobrenja) se ne ponavlja;

4. ako se zahtjev za odobrenje s više elemenata može samo djelomično odobriti, kontrolor odgovara porukom „UNABLE” koja se odnosi na sve elemente poruke zahtjeva i, prema potrebi, navodi razlog i/ili informacije o tome kada se može očekivati odobrenje;

5. kada se mogu odobriti svi elementi zahtjeva za odobrenje s jednim ili više elemenata, kontrolor odgovara tako što šalje odobrenja koja odgovaraju svakom elementu zahtjeva. Taj odgovor mora biti jedna uzlazna poruka;

6. ako poruka CPDLC-a sadržava više od jednog elementa poruke, a atribut odgovora za poruku je „Y”, jedinstvena poruka odgovora, ako se upotrebljava, sadržava jednak broj odgovorâ istim redoslijedom.

SERA.15020 Odgovaranje na poruke CPDLC-a

(a) Osim ako nadležno tijelo odredi drukčije, govorno ponavljanje poruka CPDLC-a radi potvrđivanja nije potrebno.

(b) Osim ako je potrebno ispraviti poslanu poruku CPDLC-a, kada kontrolor ili pilot komunicira putem CPDLC-a, odgovor je obično putem CPDLC-a. Kada kontrolor ili pilot komunicira govorno, i odgovor se obično daje govorno.

SERA.15025 Ispravljanje poruka CPDLC-a

(a) Ako se smatra da je potreban ispravak poruke CPDLC-a ili ako je potrebno pojasniti sadržaj takve poruke, kontrolor zračnog prometa i pilot koriste se najprikladnijim raspoloživim sredstvima za priopćavanje točnih podataka ili za pružanje potrebnog pojašnjenja.

(b) Ako se govorna komunikacija koristi za ispravljanje poruke CPDLC-a za koju još nije primljen operativni odgovor, govornoj poruci kontrolora ili pilota mora prethoditi sljedeća fraza: „DISREGARD CPDLC (vrsta poruke) MESSAGE, BREAK” — nakon čega slijedi ispravno odobrenje, uputa, informacija ili zahtjev.

(c) Pri upućivanju na poruku CPDLC-a koju treba zanemariti potrebno je paziti na njezinu formulaciju kako bi se izbjegla svaka dvosmislenost u vezi s ispravkom odobrenja, upute, informacije ili zahtjeva.

(d) Ako se nakon toga govornom komunikacijom pregovara o poruci CPDLC-a za koju je potreban operativni odgovor, šalje se odgovarajući odgovor za zaključivanje poruke CPDLC-a kako bi se osigurala pravilna sinkronizacija dijaloga CPDLC-a. To se može postići izričitim govornim upućivanjem primatelja poruke da zaključi dijalog ili omogućavanjem sustavu da automatski zaključi dijalog.

SERA.15030 Postupci komunikacije kontrolora u hitnim slučajevima, u slučaju opasnosti ili kvara opreme za CPDLC

(a) Kada je kontrolor zračnog prometa ili pilot upozoren da jedna poruka podatkovnom vezom između kontrolora i pilota nije prošla, kontrolor zračnog prometa ili pilot poduzima jedno od sljedećeg, prema potrebi:

1. govornom komunikacijom potvrđuje radnje koje će se poduzeti u vezi s povezanim dijalogom, pri čemu informacijama prethodi sljedeća formulacija: „CPDLC MESSAGE FAILURE";

2. putem podatkovne veze između kontrolora i pilota ponovno šalje poruku podatkovne veze koja nije prošla.

(b) Kontrolori zračnog prometa koji su dužni prenijeti informacije o neispravnosti cjelokupnog zemaljskog komunikacijskog sustava podatkovne veze između kontrolora i pilota trebaju prije poruke svim stanicama za koje je vjerojatno da će je primiti odaslati opći poziv: „ALL STATIONS CPDLC FAILURE" — nakon čega slijedi identifikacija stanice koja tu poruku odašilje.

(c) Ako komunikacija podatkovnom vezom između kontrolora i pilota ne uspije, a komunikacija se vrati na govornu, smatra se da sve neodgovorene poruke CPDLC-a nisu isporučene, a cijeli dijalog koji uključuje poruke na koje nije odgovoreno mora se ponovno započeti govornom komunikacijom.

(d) Ako je komunikacija podatkovnom vezom između kontrolora i pilota neuspješna, ali je ponovno uspostavljena prije nego što se treba vratiti na glasovnu komunikaciju, smatra se da sve neodgovorene poruke nisu isporučene, a cijeli dijalog koji uključuje neodgovorene poruke ponovno se pokreće putem CPDLC-a.

SERA.15035 Namjerno isključivanje sustava CPDLC

(a) Ako se planira gašenje sustava komunikacijske mreže ili zemaljskog sustava CPDLC, objavljuje se NOTAM kako bi se sve strane na koje to utječe obavijestilo o razdoblju isključivanja i, prema potrebi, o pojedinostima u pogledu frekvencija za govornu komunikaciju koje će se koristiti.

(b) Zrakoplove se u komunikaciji s jedinicama ATC-a obavješćuje glasovnom komunikacijom ili CPDLC-om o svakom predstojećem prekidu usluge CPDLC-a.

SERA.15040 Prestanak slanja zahtjeva CPDLC-a

(a) Ako kontrolor zahtijeva od svih postaja ili od određenog leta da izbjegavaju slati zahtjeve CPDLC-a u određenom vremenskom razdoblju, upotrebljava se sljedeća fraza: ((pozivni znak) ili ALL STATIONS) STOP SENDING CPDLC REQUESTS [UNTIL ADVISED] [(razlog)].

(b) Nastavak uobičajene uporabe CPDLC-a dopušta se sljedećim izrazom: ((pozivni znak) ili ALL STATIONS) RESUME NORMAL CPDLC OPERATIONS.

SERA.15045 Upotreba CPDLC-a u slučaju neuspješne glasovne komunikacije zrak-zemlja

Postojanje CPDLC veze između jedinice operativnih usluga u zračnom prometu i zrakoplova ne bi trebalo spriječiti pilota i kontrolora zračnog prometa da započnu i izvrše sve potrebne radnje u slučaju neuspješne glasovne komunikacije zrak-zemlja.

SERA.15050 Testiranje CPDLC-a

Ako bi testiranje CPDLC-a zrakoplovom moglo utjecati na operativne usluge u zračnom prometu koje se pružaju zrakoplovu, prije takvog testiranja potrebna je koordinacija.";

8. dodaje se Dodatak 6. kako slijedi:

„*Dodatak 6.*

POPUNJAVANJE PLANA LETA

1. **Obrazac plana leta ICAO-a**

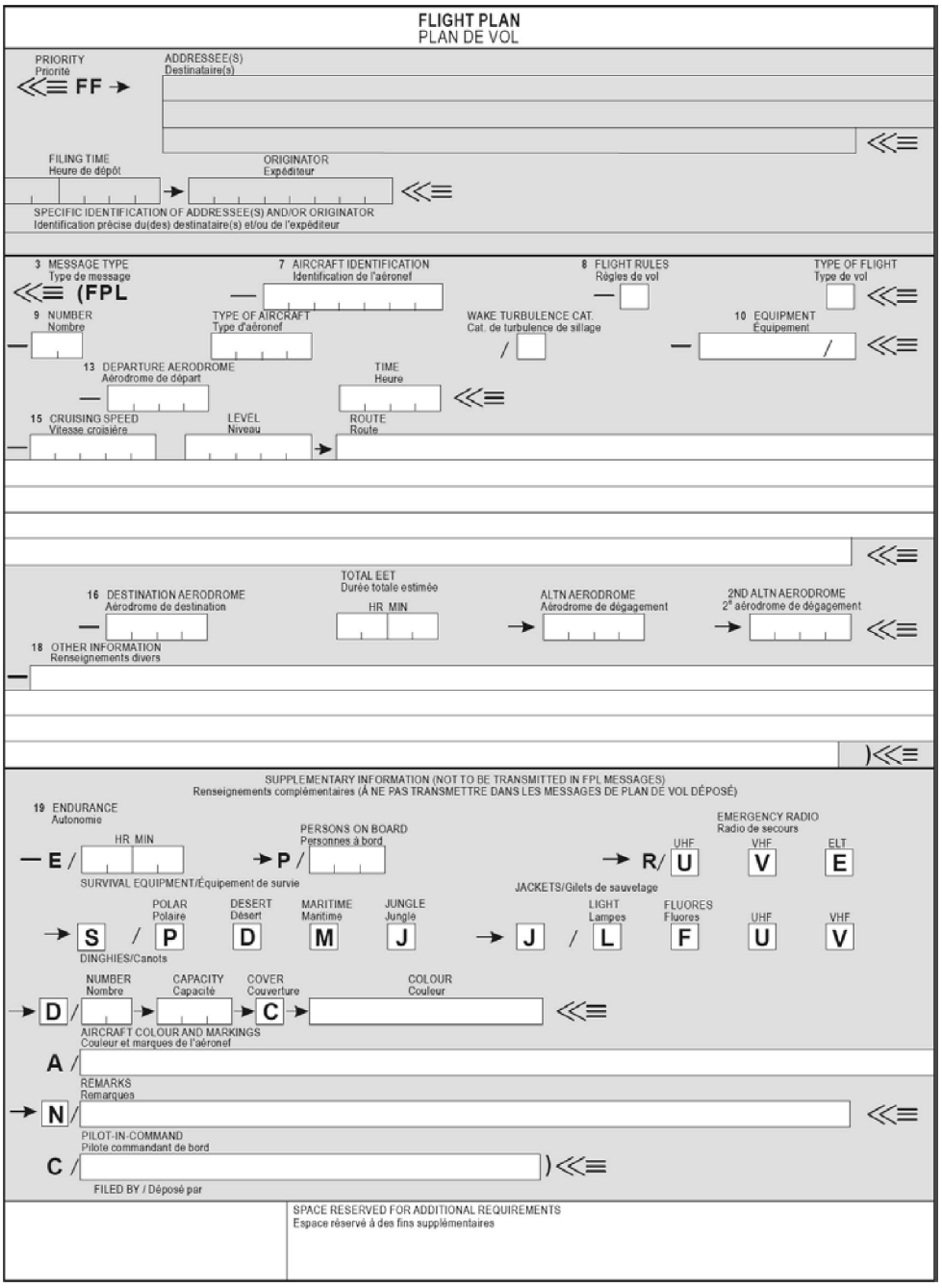

2. **Upute za ispunjavanje obrasca plana leta**

2.1. Općenito

Strogo se pridržavajte propisanih formata i načina navođenja podataka.

Započnite unositi podatke u prvi predviđeni prostor. Ako je na raspolaganju višak prostora, ostavite neiskorištene prostore praznima.

Sva vremena unesite s 4 znamenke, prema UTC-u.

Unesite sva predviđena trajanja leta s 4 znamenke (sati i minute).

Osjenčano područje koje prethodi stavci 3 popunjavaju službe ATS-a i COM-a, osim ako je delegirana odgovornost za izdavanje poruka s planom leta.

2.2. Upute za unošenje podataka ATS-a

Popunite stavke od 7 do 18 i, ako to zahtijeva nadležno tijelo ili se općenito smatra potrebnim, stavku 19 kako je navedeno u nastavku.

UNESITE jednu od sljedećih identifikacijskih oznaka zrakoplova, ne dulju od 7 alfanumeričkih znakova i bez crtica ili simbola:

(a) ICAO oznaku za operatora zrakoplova nakon koje slijedi identifikacijska oznaka leta (npr. KLM511, NGA213, JTR25) kada se u radiotelefoniji pozivni znak koji zrakoplov treba upotrebljavati sastoji od oznake telefonije ICAO-a za operatora nakon koje slijedi oznaka leta (npr. KLM511, NIGERIA 213, JESTER 25); ili

(b) državu ili zajedničku oznaku i registracijsku oznaku zrakoplova (npr. EIAKO, 4XBCD, N2567GA):

1. ako se u radiotelefoniji pozivni znak koji zrakoplov upotrebljava sastoji samo od te identifikacije (npr. CGAJS) ili mu prethodi oznaka telefonije ICAO-a za operatora zrakoplova (npr. BLIZZARD CGAJS);

2. ako zrakoplov nije opremljen radijskom opremom.

Flight rules (Pravila leta)

UNESITE jedno od sljedećih slova kako bi se označila kategorija pravila letenja koja pilot namjerava poštovati:

I – ako je predviđeno da se cijeli let izvodi prema IFR-u; ili

V – ako je predviđeno da se cijeli let izvodi prema VFR-u; ili

Y – ako se let u početku izvodi prema IFR-u, nakon čega slijedi jedna ili više naknadnih promjena pravila letenja; ili

Z – ako se let u početku izvodi prema VFR-u, nakon čega slijedi jedna ili više naknadnih promjena pravila letenja.

U stavci 15 navedite točku ili točke na kojima se planira promjena pravila letenja.

Type of flight (Vrsta leta)

UNESITE jedno od sljedećih slova kako bi se označila vrsta leta ako to zahtijeva nadležno tijelo:

S – redoviti zračni prijevoz;

N – povremeni zračni prijevoz;

G – opće zrakoplovstvo;

M – vojni let;

X – nijedno od navedenog.

Upišite „STS” i navedite status leta prema STS-u u stavci 18 ili, ako je potrebno navesti druge razloge za posebno postupanje ATS-a, upišite „RMK” u stavci 18. i navedite te razloge.

NUMBER (Broj zrakoplova) (1 ili 2 znaka)

UNESITE broj zrakoplova, ako je više od jedan.

TYPE OF AIRCRAFT (Tip zrakoplova) (2 do 4 znaka)

UNESITE odgovarajuću oznaku, kako je navedeno u dokumentu 8643, Oznake tipa zrakoplova, ILI, ako takva oznaka nije dodijeljena, ili u slučaju letova u formaciji koji se sastoje od više od jednog tipa, UNESITE ZZZZ, napišite „TYP/" i NAVEDITE (broj i) tip (tipove) zrakoplova u stavci 18.

WAKE TURBULENCE CATEGORY (Kategorija vrtložnih turbulencija) (1 znak)

UNESITE kosu crtu i jedno od sljedećih slova kojima se označuje kategorija vrtložnih turbulencija zrakoplova:

J – SUPER, čime se označuje tip zrakoplova koji je tako naveden u dokumentu ICAO-a 8643, Oznake tipa zrakoplova, najnovije izdanje;

H – TEŠKI, čime se označuje tip zrakoplova s najvećom certificiranom masom pri uzlijetanju od 136 000 kg ili više, osim tipova zrakoplova navedenih u dokumentu ICAO-a 8643 u kategoriji SUPER (J);

M – SREDNJI, čime se označuje tip zrakoplova s najvećom certificiranom masom pri uzlijetanju manjom od 136 000 kg ali većom od 7 000 kg;

L – LAKI, čime se označuje tip zrakoplova s najvećom certificiranom masom pri uzlijetanju od 7 000 kg ili manjom.

Sposobnosti obuhvaćaju sljedeće elemente:

(a) prisutnost odgovarajuće ispravne opreme u zrakoplovu;

(b) opremu i sposobnosti u skladu s kvalifikacijama letačke posade; i

(c) ako je primjenjivo, odobrenje nadležnog tijela.

Oprema i mogućnosti za radiokomunikaciju, navigaciju i pomoć pri prilaženju

UNESITE jedno slovo kako slijedi:

N – ako se ne nosi nikakva oprema COM/NAV/za pomoć pri prilaženju za rutu na kojoj se leti ili ako je ta oprema neispravna; ili

S – ako se nosi standardna oprema COM/NAV/za pomoć pri prilaženju za rutu na kojoj se leti i ta je oprema ispravna; i/ili

UNESITE jedno ili više sljedećih slova kojima se označuje koja je ispravna oprema i sposobnosti COM/NAV/za pomoć pri prilaženju na raspolaganju:

A	Sustav slijetanja GBAS	**J7**	CPDLC FANS 1/A SATCOM (Iridium)
B	LPV (APV sa SBAS)	**K**	MLS
C	Loran C	**L**	ILS
D	DME	**M1**	ATC SATVOICE (INMARSAT)
E1	FMC WPR ACARS	**M2**	ATC SATVOICE (MTSAT)
E2	D-FIS ACARS	**M3**	ATC SATVOICE (Iridium)
E3	PDC ACARS	**O**	VOR

G	GNSS. Ako se bilo koji dio leta planira izvesti prema IFR-u, oslanja se na prijamnike GNSS-a koji su u skladu s ICAO-ovim Prilogom 10. sveskom I.
H	HF RTF
I	Inercijska navigacija
J1	CPDLC ATN VDL Mode 2
J2	CPDLC FANS 1/A HFDL
J3	CPDLC FANS 1/A VDL Mode A
J4	CPDLC FANS 1/A VDL Mode 2
J5	CPDLC FANS 1/A SATCOM (INMARSAT)
J6	CPDLC FANS 1/A SATCOM (MTSAT)
P1	CPDLC RCP 400
P2	CPDLC RCP240
P3	SATVOICE RCP 400
P4-P9	Rezervirano za RCP
R	Odobreno za PBN
T	TACAN
U	UHF RTF
V	VHF RTF
W	Odobreno za RVSM
X	Odobreno za MNPS
Y	VHF s mogućnošću razmaka između kanala od 8,33 kHz
Z	Ostala oprema koja se nosi ili druge mogućnosti

Svi alfanumerički znakovi koji nisu prethodno navedeni su rezervirani.

Nadzorna oprema i sposobnosti

UNESITE **N** ako se ne nosi nikakva nadzorna oprema za rutu na kojoj se leti ili ako je ta oprema neispravna;

ILI

UNESITE jedan ili više sljedećih deskriptora, najviše 20 znakova, za opis ispravne nadzorne opreme i/ili sposobnosti zrakoplova:

SSR modovi A i C

A – transponder – mod A (4 znamenke – 4 096 kodova)

C – transponder – mod A (4 znamenke – 4 096 kodova) i mod C

SSR mod S

E – transponder – mod S, uključujući identifikaciju zrakoplova, barometarsku visinu i sposobnost proširenog samouključivanja (ADS-B)

H – transponder – mod S, uključujući identifikaciju zrakoplova, barometarsku visinu i poboljšane sposobnosti nadzora

I – transponder – mod S, uključujući identifikaciju zrakoplova, ali bez mogućnosti barometarske visine

L – transponder – mod S, uključujući identifikaciju zrakoplova, barometarsku visinu, sposobnost proširenog samouključivanja (ADS-B) i poboljšane sposobnosti nadzora

P – transponder – moe S, uključujući barometarsku visinu, ali bez mogućnosti identifikacije zrakoplova

S – transponder – mod S, uključujući barometarsku visinu i mogućnost identifikacije zrakoplova

X – transponder – mod S, bez identifikacije zrakoplova ni mogućnosti barometarske visine

ADS-B

B1 – ADS-B s namjenskom sposobnošću odašiljanja ADS-B na 1 090 Mhz („out”)

B2 – ADS-B s namjenskom sposobnošću primanja i odašiljanja ADS-B na 1 090 Mhz („in” i „out”)

U1 – sposobnost odašiljanja ADS-B korištenjem UAT-a

U2 – sposobnost odašiljanja i primanja ADS-B korištenjem UAT-a

V1 – sposobnost odašiljanja ADS-B korištenjem VDL moda 4

V2 – sposobnost odašiljanja i primanja ADS-B korištenjem VDL moda 4

ADS-C

D1 – ADS-C sa sposobnostima FANS 1/A

G1 – ADS-C sa sposobnostima ATN

Alfanumerički znakovi koji nisu prethodno navedeni su rezervirani.

UNESITE oznaku lokacije aerodroma polaska od četiri slova prema ICAO-u, kako je navedeno u dokumentu 7910 *Location Indicators* (Oznake lokacije);

ILI ako nije dodijeljena oznaka lokacije,

UNESITE ZZZZ i NAVEDITE, u stavci 18:

— naziv i lokaciju aerodroma, a ispred toga napišite „DEP/"; ili

— prvu točku rute ili marker radiofara, a ispred toga napišite „DEP/...", ako zrakoplov nije poletio s aerodroma;

ILI, – ako je plan leta primljen od zrakoplova tijekom leta,

u stavku 18 UNESITE riječ „AFIL" i NAVEDITE oznaku lokacije od četiri slova prema ICAO-u jedinice ATS-a od koje se mogu dobiti dopunske informacije za plan leta, a ispred toga napišite „DEP/".

ZATIM, BEZ RAZMAKA,

UNESITE, za plan leta koji je podnesen prije polaska, predviđeno vrijeme početka vožnje (EOBT), ili, za plan leta koji je dobiven od zrakoplova tijekom leta, točno ili procijenjeno vrijeme prelaska prve točke na ruti na koju se odnosi plan leta.

UNESITE *prvu putnu brzinu* kao u (a) i *prvu putnu razinu* kao u (b), bez razmaka između njih.

I nakon strelice UNESITE opis rute kao u (c).

(a) *Putna brzina (najviše 5 znakova)*

UNESITE *stvarnu brzinu* za prvi dio leta ili za cijeli dio leta na kojem se leti putnom brzinom, u:

kilometrima na sat, izraženo kao K nakon čega slijede 4 znamenke (npr. K0830), ili

čvorovima, izraženo kao N nakon čega slijede 4 znamenke (npr. N0485), ili

stvarnom Machovu broju, ako tako propisuje nadležno tijelo, na najbližu stotinku Macha, izraženo kao M nakon čega slijede 3 znamenke (npr. M082).

(b) *Putna razina (najviše 5 znakova)*

UNESITE planiranu putnu razinu za prvi dio leta ili za cijeli dio predviđene rute, u obliku:

putne razine, izraženo kao F nakon čega slijede 3 znamenke (npr. F085; F330), *ili*

standardne metričke *razine u desecima metara,* ako tako propisuje nadležno tijelo, izraženu kao S nakon čega slijede 4 znamenke (npr. S1130), *ili*

apsolutne visine u stotinama stopa, izraženo kao A nakon čega slijede 3 znamenke (npr. A045; A100), ili

apsolutne visine u desecima metara, izraženo kao M nakon čega slijede 4 znamenke (npr. M0840), ili

za nekontrolirane VFR letove, slova VFR.

(c) *Ruta (uključujući promjene razine, brzine i/ili pravila letenja)*

Letovi na zadanim rutama ATS

UNESITE, ako je aerodrom polaska smješten na ruti ATS ili je s njom povezan, oznaku prve rute ATS,

ILI ako aerodrom polaska nije na ruti ATS niti je s njom povezan, slova DCT nakon kojih slijedi točka spajanja na prvu rutu ATS, nakon čega slijedi oznaka rute ATS.

ZATIM

UNESITE svaku točku na kojoj se planira započeti promjena brzine i/ili razine, ili na kojoj se planira promjena rute ATS i/ili se planira promjena pravila letenja,

I ZA SVAKO OD TOGA

oznaku sljedećeg segmenta rute ATS, čak i ako je ista kao i prethodna,

ILI DCT, ako je let do sljedeće točke izvan određene rute, osim ako su obje točke definirane geografskim koordinatama.

Letovi izvan zadanih ruta ATS

UNESITE točke obično udaljene jedna od druge najviše 30 minuta letenja ili 370 km (200 NM), uključujući svaku točku na kojoj se planira promjena brzine ili razine, promjena putanje ili promjena pravila letenja,

ILI, ako to zahtijeva nadležno tijelo/nadležna tijela,

DEFINIRAJTE putanju letova koji se pretežno obavljaju u smjeru istok-zapad između 70°N i 70°S, upućivanjem na značajne točke koje čine sjecišta polovice ili cijelih stupnjeva zemljopisne širine s meridijanima u razmacima od 10 stupnjeva zemljopisne dužine. Za letove koji se obavljaju u područjima izvan tih zemljopisnih širina, putanje se definiraju značajnim točkama koje čine sjecište paralela zemljopisne širine s meridijanima obično u razmacima od 20 stupnjeva zemljopisne dužine. Udaljenost između značajnih točaka, koliko je to moguće, ne smije biti veća od jednog sata leta. Dodatne značajne točke utvrđuju se prema potrebi.

Za letove koji se pretežno obavljaju u smjeru sjever-jug, definirati putanje upućivanjem na značajne točke koje čine sjecište cijelih stupnjeva zemljopisne dužine s određenim paralelama zemljopisne širine u razmacima od 5 stupnjeva.

UNESITE DCT između uzastopnih točaka, osim ako su obje točke definirane geografskim koordinatama ili relativnim smjerom i udaljenošću.

KORISTITE SAMO konvencije iz sljedećih točaka od (1) do (5) i ODVOJITE svaku podstavku bjelinom.

(1) ATS route (2 to 7 characters)

Kodirana oznaka dodijeljena ruti ili segmentu rute, uključujući, prema potrebi, kodiranu oznaku dodijeljenu standardnoj odlaznoj ili dolaznoj ruti (npr. BCN1, Bl, R14, UB10, KODAP2 A).

(2) Significant point (2 to 11 characters)

Kodirana oznaka (od 2 do 5 znakova) dodijeljena točki (npr. LN, MAY, HADDY),

ili, ako nije dodijeljena kodirana oznaka, na jedan od sljedećih načina:

— samo stupnjevi (7 znamenki):

dvije znamenke koje opisuju zemljopisnu širinu u stupnjevima, nakon kojih slijedi „N” (sjeverna) ili „S” (južna), nakon čega slijede tri znamenke koje opisuju zemljopisnu dužinu u stupnjevima, nakon kojih slijedi „E” (istočna) ili „W” (zapadna). Prema potrebi dopunite točan broj znamenki umetanjem nula, npr. 46N078 W;

— stupnjevi i minute (11 znamenki):

četiri znamenke koje opisuju zemljopisnu širinu u stupnjevima i deseticama i jedinicama minuta, nakon kojih slijedi „N” (sjeverna) ili „S” (južna), nakon čega slijedi pet znamenki koje opisuju zemljopisnu dužinu u stupnjevima i deseticama i jedinicama minuta, nakon kojih slijedi „E” (istočna) ili „W” (zapadna). Prema potrebi dopunite točan broj znamenki umetanjem nula, npr. 4620N07805 W;

— relativni smjer i udaljenost od referentne točke:

identifikacijom referentne točke, iza koje slijedi relativni smjer od te točke u obliku tri znamenke za magnetske stupnjeve, nakon čega slijedi udaljenost od te točke u obliku 3 znamenke za nautičke milje. U područjima blizu Zemljinih geografskih polova gdje nadležno tijelo utvrdi da je upućivanje na magnetske stupnjeve nepraktično, mogu se koristiti pravi (tj. geografski) stupnjevi. Prema potrebi dopunite točan broj znamenki umetanjem nula – npr. točka 180° magnetski na udaljenosti od 40 NM od VOR „DUB” treba biti izražena kao DUB180040.

(3) Change of speed or level (maximum 21 characters)

Točka na kojoj se planira započinjanje promjene brzine (5 % TAS ili 0,01 Macha ili više) ili promjene razine, izražena točno kao u prethodnoj točki (2), nakon koje slijedi kosa crta i putna brzina i putna razina, izražene točno kao u prethodnim točkama (a) i (b), bez bjelina između njih, čak i ako će se promijeniti samo jedna od tih varijabli.

Primjeri: LN/N0284A045

MAY/N0305Fl80

HADDY/N0420F330

4602N07805 W/N0500F350

46N078 W/M082F330

DUB180040/N0350M0840

(4) Change of flight rules (maximum 3 characters)

Točka u kojoj se planira promjena pravila letenja, izražena točno kao u prethodnim točkama (2) ili (3), ovisno što je primjenjivo, nakon čega slijedi bjelina i jedno od sljedećeg:

VFR ako je s IFR-a na VFR

IFR ako je s VFR-a na IFR

Primjeri: LN VFR

LN/N0284A050 IFR

(5) Cruise climb (maximum 28 characters)

Slovo C nakon kojeg slijedi kosa crta; ZATIM točka na kojoj se planira početi putno penjanje, izražena točno kao u prethodnoj točki (2), nakon čega slijedi kosa crta; ZATIM brzina koju treba održavati tijekom putnog penjanja, izražena točno kao u prethodnoj točki (a), nakon čega slijede dvije razine kojima se definira razina koja će se zauzeti tijekom putnog penjanja, pri čemu je svaka razina izražena točno kao u prethodnoj točki (b), ili razina iznad koje se planira putno penjanje nakon čega slijedi riječ „PLUS”, bez bjelina između.

Primjeri: C/48N050 W/M082F290F350

C/48N050 W/M082F290PLUS

C/52N050 W/M220F580F620

Odredišni aerodrom i ukupno proteklo vrijeme (8 znakova)

UNESITE oznaku lokacije odredišnog aerodroma od četiri slova prema ICAO-u, kako je navedeno u dokumentu 7910 *Location Indicators*,

ILI, ako nije dodijeljena oznaka lokacije,

UNESITE ZZZZ i NAVEDITE u stavci 18 naziv i lokaciju aerodroma, a ispred toga napišite DEST/.

ZATIM, BEZ RAZMAKA,

UNESITE ukupno procijenjeno proteklo vrijeme.

Alternativni odredišni aerodrom

UNESITE oznaku lokacije od četiri slova prema ICAO-u, kako je navedeno u dokumentu 7910 *Location Indicators*, za najviše dva alternativna odredišna aerodroma, odvojeno bjelinom,

ILI, ako alternativnom odredišnom aerodromu (ili više njih) nije dodijeljena oznaka lokacije,

UNESITE ZZZZ i NAVEDITE u stavci 18 naziv i lokaciju alternativnog odredišnog aerodroma (alternativnih odredišnih aerodroma), a ispred toga napišite ALTN/.

Crtice ili kose crte smiju se koristiti samo kako je propisano u nastavku.

UNESITE **0** (nulu) ako nema drugih informacija,

ILI, sve ostale potrebne informacije točnim slijedom kako je prikazano u nastavku, u obliku odgovarajućeg pokazatelja odabranog među onima koji su definirani u nastavku, nakon čega slijedi kosa crta i informacije koje treba zabilježiti:

STS/ Razlog posebnog postupanja ATS-a, npr. misija traganja i spašavanja, kako slijedi:

ALTRV: za let koji se izvodi u skladu s rezervacijom visine;

ATFMX: za let za koji je nadležno tijelo odobrilo izuzeće od mjera ATFM-a;

FFR: gašenje požara;

FLTCK: ispitni let za kalibriranje navigacijskih sredstava;

HAZMAT: za let na kojem se prevoze opasni materijali;

HEAD: letovi kojima se prevoze poglavari država;

HOSP: za medicinski let koji su prijavila zdravstvena tijela;

HUM: za let u okviru humanitarne misije;

MARSA: za let za koji vojni subjekt preuzima odgovornost za razdvajanje vojnih zrakoplova;

MEDEVAC: za hitnu medicinsku evakuaciju koja je ključna za spašavanje života;

NONRVSM: za let koji nema sposobnosti za RVSM, a namjerava letjeti u zračnom prostoru RVSM-a;

SAR: za let u misiji traganja i spašavanja; i

STATE: za let koji služi za vojne, carinske ili policijske potrebe.

Ostali razlozi za posebno postupanje ATS-a označavaju se oznakom „RMK/”.

PBN/ Pokazatelj sposobnosti RNAV i/ili RNP. Uključite onoliko deskriptora navedenih u nastavku koliko se primjenjuje na let, do najviše osam unosa, tj. ukupno ne više od 16 znakova.

SPECIFIKACIJE ZA RNAV

A1	RNAV 10 (RNP 10)	**C1**	RNAV 2 svi dopušteni senzori
		C2	RNAV 2 GNSS
B1	RNAV 5 svi dopušteni senzori	**C3**	RNAV 2 DME/DME
B2	RNAV 5 GNSS	**C4**	RNAV 2 DME/DME/IRU
B3	RNAV 5 DME/DME		
B4	RNAV 5 VOR/DME	**D1**	RNAV 1 svi dopušteni senzori
B5	RNAV 5 INS ili IRS	**D2**	RNAV 1 GNSS
B6	RNAV 5 LORANC	**D3**	RNAV 1 DME/DME
		D4	RNAV 1 DME/DME/IRU

SPECIFIKACIJE ZA RNP

L1	RNP 4	**S1**	RNP APCH
		S2	RNP APCH s BARO-VNAV-om
O1	Osnovni RNP 1 svi dopušteni senzori		
O2	Osnovni RNP 1 GNSS	**T1**	RNP AR APCH s RF (potrebno posebno odobrenje)
O3	Osnovni RNP 1 DME/DME	**T2**	RNP AR APCH bez RF (potrebno posebno odobrenje)
O4	Osnovni RNP 1 DME/DME/IRU		

Kombinacije alfanumeričkih znakova koje nisu prethodno navedene su rezervirane.

NAV/ Značajni podaci povezani s navigacijskom opremom, osim onih navedenih u PBN/, kako zahtijeva nadležno tijelo.

Navedite poboljšanje (*augmentation*) GNSS-a u okviru ovog pokazatelja, s razmakom između dviju ili više metoda za poboljšanje, npr. NAV/GBAS SBAS.

Navedite EURPRNAV ako se P-RNAV koji je odobren za zrakoplov oslanja isključivo na VOR/DME za određivanje pozicije.

COM/ Navedite komunikacijsku opremu i sposobnosti koji nisu navedeni u stavci 10 a).

DAT/ Navedite opremu i sposobnosti za podatkovnu komunikaciju koji nisu navedeni u stavci 10.a ili „CPDLCX" kako bi se naznačilo odobreno izuzeće od zahtjeva za opremanje s CPDLC-ATN-B1.

SUR/ Navedite nadzornu opremu i sposobnosti koji nisu navedeni u stavci 10 b). Navedite onoliko specifikacija RSP-a koliko se primjenjuje na let, s njihovom oznakom (oznakama) bez bjelina. Različite specifikacije RSP-a odvajaju se bjelinom. Primjer: RSP180 RSP400.

Unesite EUADSBX, EUEHSX, EUELSX ili njihovu kombinaciju kako bi se navela izuzeća odobrena u pogledu zahtjeva za opremanje transponderima sa SSR modom S ili odašiljačima ADS-B.

DEP/ Naziv i lokacija aerodroma polaska, ako je u stavci 13 upisano ZZZZ, ili jedinica ATS-a od koje se mogu dobiti dopunske informacije za plan leta, ako je u stavci 13 upisano AFIL. Za aerodrome koji nisu navedeni u odgovarajućem zborniku zrakoplovnih informacija, navesti lokaciju kako slijedi:

Četiri znamenke koje opisuju zemljopisnu širinu u stupnjevima i deseticama i jedinicama minuta, nakon kojih slijedi „N" (sjeverna) ili „S" (južna), nakon čega slijedi pet znamenki koje opisuju zemljopisnu dužinu u stupnjevima i deseticama i jedinicama minuta, nakon kojih slijedi „E" (istočna) ili „W" (zapadna). Prema potrebi dopunite točan broj znamenki umetanjem nula, npr. 4620N07805 W (11 znakova)

ILI, relativni smjer i udaljenost od najbliže značajne točke, kako slijedi:

identifikacija značajne točke, nakon čega slijedi relativni smjer od te točke u obliku 3 znamenke za magnetske stupnjeve, nakon čega slijedi udaljenost od te točke u obliku 3 znamenke za NM. U područjima blizu Zemljinih geografskih polova gdje nadležno tijelo utvrdi da je upućivanje na magnetske stupnjeve nepraktično, mogu se koristiti pravi (tj. geografski) stupnjevi. Prema potrebi dopunite točan broj brojki umetanjem nula – npr. točka 180° magnetski na udaljenosti od 40 NM od VOR „DUB" treba biti izražena kao DUB180040;

ILI, prvu točku rute (naziv ili LAT/LONG) ili marker radiofara, ako zrakoplov nije poletio s aerodroma.

DEST/ Naziv i lokacija odredišnog aerodroma, ako je u stavci 16 navedeno ZZZZ. Za aerodrome koji nisu navedeni u odgovarajućem zborniku zrakoplovnih informacija navedite lokaciju u LAT/LONG ili relativni smjer i udaljenost od najbliže značajne točke, kako je opisano u prethodnoj stavci DEP/.

DOF/ Datum polaska leta u formatu od 6 znamenki (YYMMDD, pri čemu YY izražava godinu, MM mjesec, a DD dan).

REG/ Država ili zajednička oznaka i registracijska oznaka zrakoplova, ako se razlikuje od identifikacije zrakoplova iz stavke 7.

EET/ Značajne točke ili oznake granica FIR-a i ukupno predviđeno trajanje leta od polijetanja do takvih točaka ili granica FIR-a, ako je tako propisano na temelju regionalnih sporazuma o zračnoj plovidbi, ili od strane nadležnog tijela.

Primjeri: EET/CAP0745 XYZ0830

EET/EINN0204

SEL/ Kôd SELCAL, za zrakoplove koji su opremljeni da ga mogu primati.

TYP/ Tip (tipovi) zrakoplova, čemu prema potrebi, bez razmaka, prethodi broj (brojevi) zrakoplova, a različiti tipovi odvajaju se jednom bjelinom, ako je u stavci 9 uneseno ZZZZ.

Primjer: TYP/2F15 5F5 3B2

CODE/ Adresa zrakoplova (izražena u obliku alfanumeričke oznake od 6 heksadecimalnih znakova) ako to zahtijeva nadležno tijelo. Primjer: „F00001" je najmanja adresa zrakoplova u određenom bloku prema ICAO-u.

DLE/ Kašnjenje na ruti ili čekanje, umetnite značajnu točku (točke) na ruti na kojoj se planira kašnjenje, nakon čega slijedi duljina kašnjenja izražena s četiri znamenke za vrijeme u satima i minutama (hhmm).

Primjer: DLE/MDG0030

OPR/ Oznaka prema ICAO-u ili naziv operatora zrakoplova, ako se razlikuje od identifikacije zrakoplova iz stavke 7.

ORGN/ Osmoslovna AFTN adresa izdavatelja ili drugi odgovarajući podaci za kontakt, u slučajevima kada se izdavatelja plana leta ne može odmah identificirati, kako to zahtijeva nadležno tijelo.

PER/ Podaci o performansama zrakoplova, koji se definiraju jednim slovom kako je navedeno u dokumentu *Procedures for Air Navigation Services — Aircraft Operations* (PANS-OPS, Doc 8168), Volume I — Flight Procedures, ako je tako propisalo nadležno tijelo.

ALTN/ Naziv alternativnog odredišnog aerodroma (alternativnih odredišnih aerodroma), ako je u stavci 16 navedeno ZZZZ. Za aerodrome koji nisu navedeni u odgovarajućem zborniku zrakoplovnih informacija navedite lokaciju u LAT/LONG ili relativni smjer i udaljenost od najbliže značajne točke, kako je opisano u prethodnoj stavci DEP/.

RALT/ Četveroslovna oznaka lokacije prema ICAO-u alternativnog aerodroma na ruti (četveroslovne oznake lokacije alternativnih aerodroma na ruti), kako je navedeno u dokumentu 7910 *Location indicators*, ili naziv alternativnog aerodroma na ruti (nazivi alternativnih aerodroma na ruti), ako nije dodijeljena oznaka. Za aerodrome koji nisu navedeni u odgovarajućem zborniku zrakoplovnih informacija navedite lokaciju u LAT/LONG ili relativni smjer i udaljenost od najbliže značajne točke, kako je opisano u prethodnoj stavci DEP/.

TALT/ Četveroslovna oznaka lokacije (četveroslovne oznake lokacije) prema ICAO-u alternativnog aerodroma za uzlijetanje, kako je navedeno u dokumentu 7910 *Location indicators*, ili naziv alternativnog aerodroma za uzlijetanje, ako nije dodijeljena oznaka. Za aerodrome koji nisu navedeni u odgovarajućem zborniku zrakoplovnih informacija navedite lokaciju u LAT/LONG ili relativni smjer i udaljenost od najbliže značajne točke, kako je opisano u prethodnoj stavci DEP/.

RIF/ Pojedinosti o ruti do izmijenjenog aerodroma odredišta, nakon čega slijedi ICAO-ova četveroslovna oznaka lokacije aerodroma. Za izmijenjenu rutu potrebno je ponovno odobrenje tijekom leta.

Primjeri: RIF/DTA HEC KLAX

RIF/ESP G94 CLA YPPH

RVR/ Zahtjev u pogledu minimuma vizualne vidljivosti na uzletno-sletnoj stazi potrebnog za let, izražava se s tri znamenke.

RFP/ Podatak o broju podnesenih zamjenskih planova leta u formatu „Q" iza kojeg slijedi jedna znamenka koja označava iteraciju zamjene.

Primjeri: RFP/Q2.

RMK/ Sve druge napomene jednostavnim jezikom ako to zahtijeva nadležno tijelo ili ako to smatra potrebnim.

Autonomija leta

Nakon E/ UNESITE četveroznamenkasti broj koji pokazuje autonomiju leta u satima i minutama.

Broj osoba u zrakoplovu

Nakon **P/** UNESITE ukupan broj osoba (putnika i posade) u zrakoplovu, ako to zahtijeva nadležno tijelo.. UNESITE „TBN" (javit će se naknadno) ako ukupan broj osoba nije poznat u trenutku podnošenja plana leta.

Oprema za slučaj opasnosti i oprema za preživljavanje

R/	(RADIO) PREKRIŽITE U ako UHF na frekvenciji 243,0 MHz nije dostupan. PREKRIŽITE V ako VHF na frekvenciji 121,5 MHz nije dostupan. PREKRIŽITE E ako odašiljač za lociranje pozicije u slučaju nužde (ELT) nije dostupan.
S/(SURVIVAL EQUIPMENT)	PREKRIŽITE sve pokazatelje ako se ne nosi oprema za preživljavanje. PREKRIŽITE P ako se ne nosi oprema za preživljavanje u polarnim uvjetima. PREKRIŽITE D ako se ne nosi oprema za preživljavanje u pustinjama. PREKRIŽITE M ako se ne nosi oprema za preživljavanje u moru. PREKRIŽITE J ako se ne nosi oprema za preživljavanje u džunglama.
J/(JACKETS)	PREKRIŽITE sve pokazatelje ako se ne nose prsluci za spašavanje. PREKRIŽITE L ako prsluci za spašavanje nisu opremljeni svjetlima. PREKRIŽITE F ako prsluci za spašavanje nisu opremljeni fluoresceinom. PREKRIŽITE U ili V ili oboje kao u prethodnoj točki R/kako bi se navelo kakav je radio ugrađen u prsluk za spašavanje, odnosno postoji li uopće.
D/(DINGHIES) (BROJ)	PREKRIŽITE D i C ako se ne nose splavi za spašavanje; ili UPIŠITE koliko se splavi nosi; i pod (CAPACITY) – UPIŠITE ukupnu nosivost, izraženu kao broj osoba, za sve splavi koje se nose; i pod (COVER) – PREKRIŽITE slovo C ako splavi nemaju krov; i pod (COLOUR) – NAPIŠITE koje su boje splavi ako postoje.
A/(AIRCRAFT COLOUR AND MARKINGS)	NAPIŠITE koje je boje zrakoplov i navedite koje su uočljive oznake.
N/(REMARKS)	PREKRIŽITE slovo N ako nemate nikakvih napomena, ili NAVEDITE koja se druga oprema za preživljavanje nosi i sve druge eventualne napomene u vezi s opremom za preživljavanje.
C/(PILOT)	UNESITE ime zapovjednika zrakoplova.

2.3 *FILED BY* (Podnio)

UNESITE ime jedinice, agencije ili osobe koja podnosi plan leta.".